

Биология - 9 сынып

Қайдарова Ләззат Жауынбайқызы
Маңғыстау облысы, Бейнеу ауданы
Үстірт орта мектебі

Сабақтың тақырыбы:

Жасушаның құрамындағы
бейорганикалық заттар.

Жасушаның бейорганикалық заттары:

- су
- МИНЕРАЛДЫ ЗАТТАР

Ағзаның әртүрлі жасушаларындағы судың мөлшері:

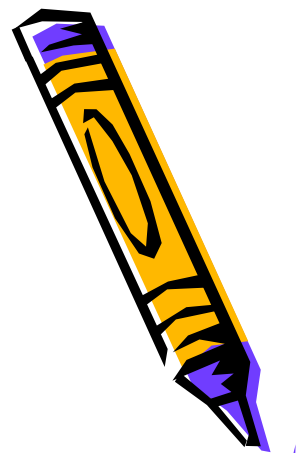

- Жас адамның ағзасында - 80 % ;
- Егде адам ағзасының жасушасында - 60 %;
- Ми жасушасында - 85%;
- Тістің креукесінің құрамында -10 -15 %.
- **20%** су мөлшерін жоғалтқан **адам өледі.**

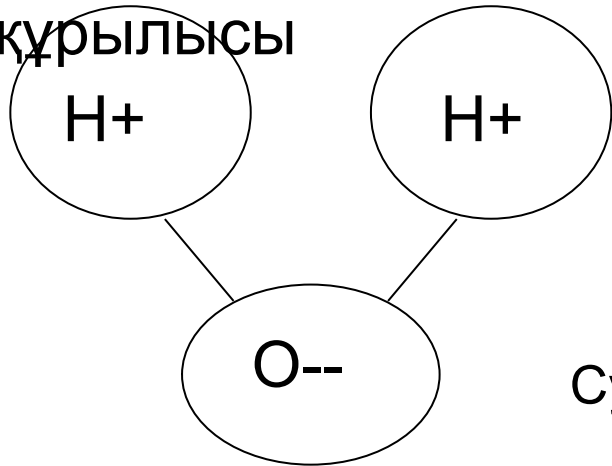
су.

- Судың құрамының ерекшеліктері
- Судың қасиеттері
- Қызметтері

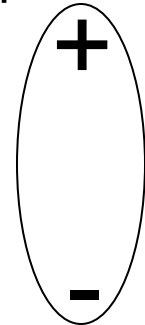

Су молекуласының құрамы:

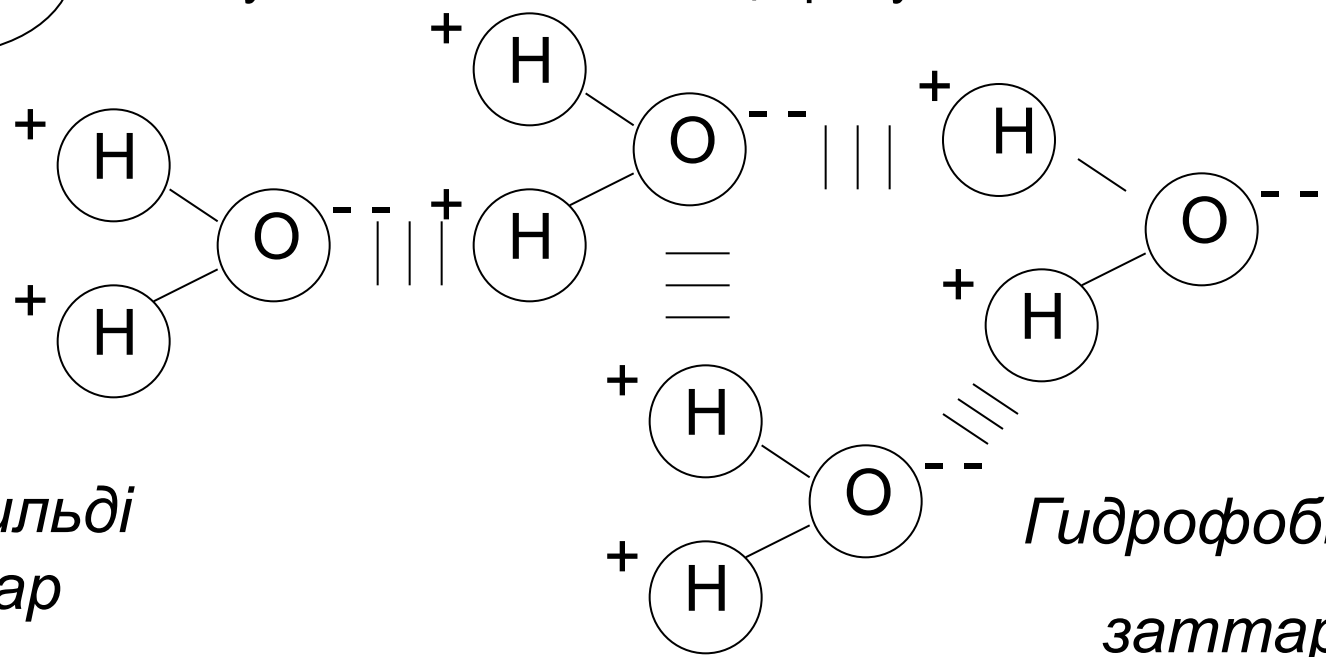
Молекуланың құрылысы

ДИПОЛЬ

Сутектік байланыстың түзілуі

Гидрофильді заттар

Гидрофобты заттар

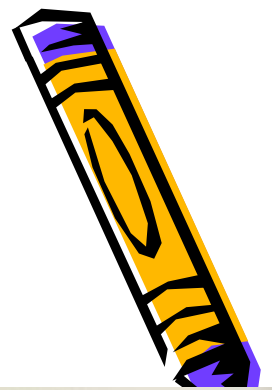
Судың негізгі қасиеттері:

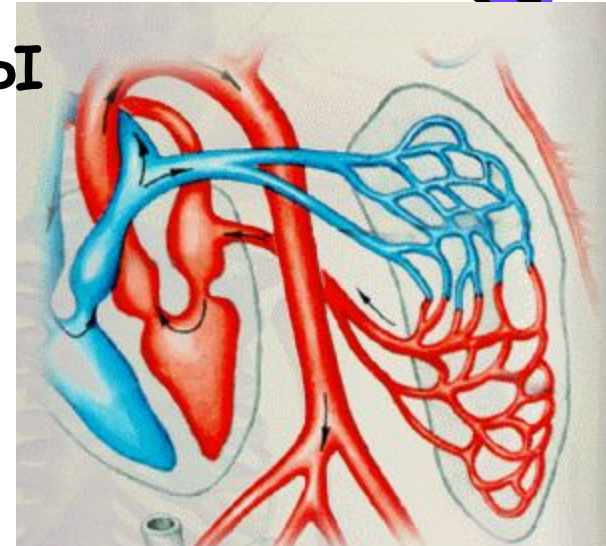
- Су молекуласы басқа молекулалармен белсенді байланысады
- Су - өте мөлдір.
- Су - жоғары температурада қайнайды.
- Су - еріткіш
- Судың булануынан дене салқындайды.
- Судың қату температурасының әсері жақсы.

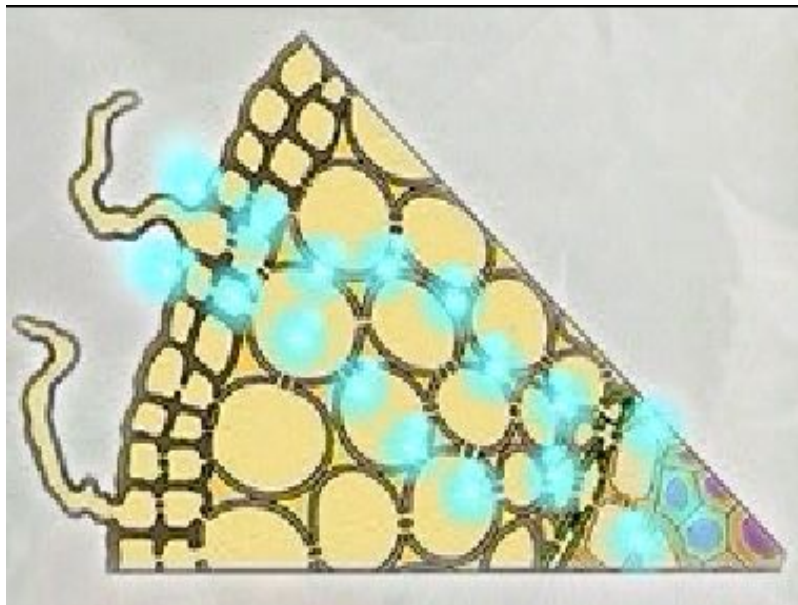
Су - жоғары дәрежеде жылу өткізгіш.

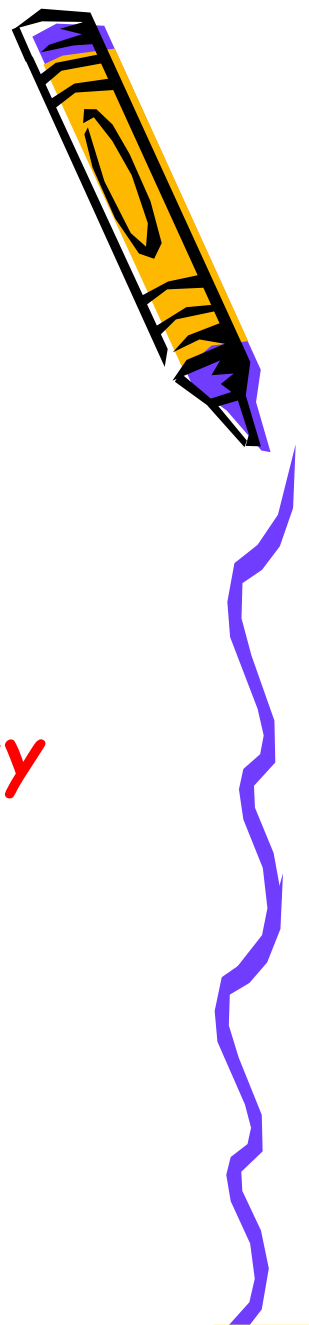

- Ағзаларда жылуды тұрақты етіп тұратын ерітінді.
- Табиғаттағы су айналымы - климаттың қалыптасуына әсер етеді..

Су молекуласы өзара (когезия)
және басқа заттардың (адгезия)
молекулаларымен белсенді
қосылысады.

- Су - әмбебап еріткіш

- **Иондардың жасушада заталмасуы су арқылы жүзеге асады,**

Минералды заттар:

- Макроэлементтер.
- Микроэлементтер.
- Ультрамикроэлементтер
- Минералды тұздар

Макроэлементтер.

- Оттегі - 65-75 %,
- Көміртек - 15 -18 %,
- Сутек - 8 -10 %,
- Азот - 1,5 -3 %

98 %

- Фосфор - 0,2 -1 %
- Күкірт - 0,15 -0,2%
- Хлор - 0,05%-0,1%

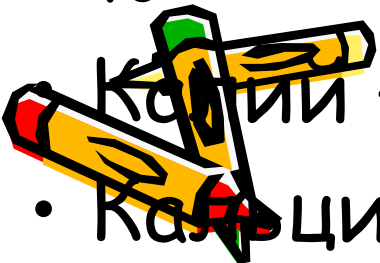
Магний -0,02- 0,03%

Темір - 0,01-0,015%

Натрий - 0,02-0,03%

Калий - 0,15 -0,4 %,

- Кальций -0,04 - 2 %

Биогенді элементтер

- Азот
- сутегі
- оттегі
- Көміртегі
- күкірт
- Фосфор.

Микроэлементтер.

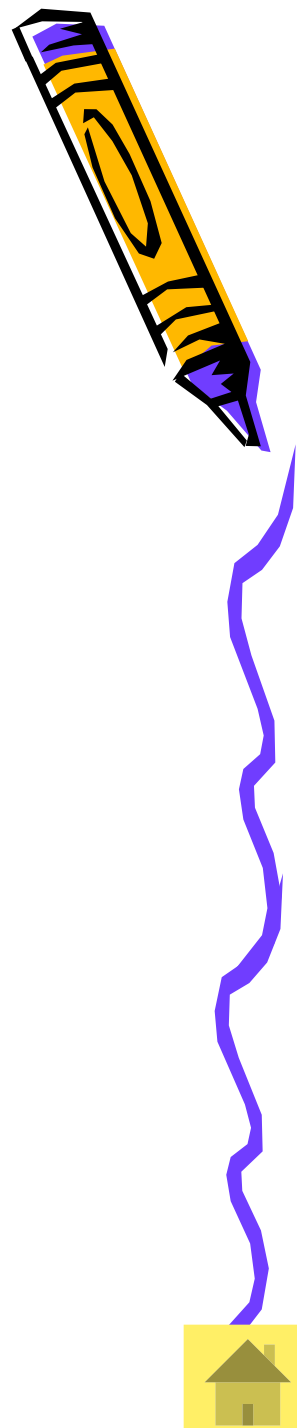

- Мыс
- Цинк
- Кобальт
- Марганец
- Йод
- Фтор
- Никель т.б..

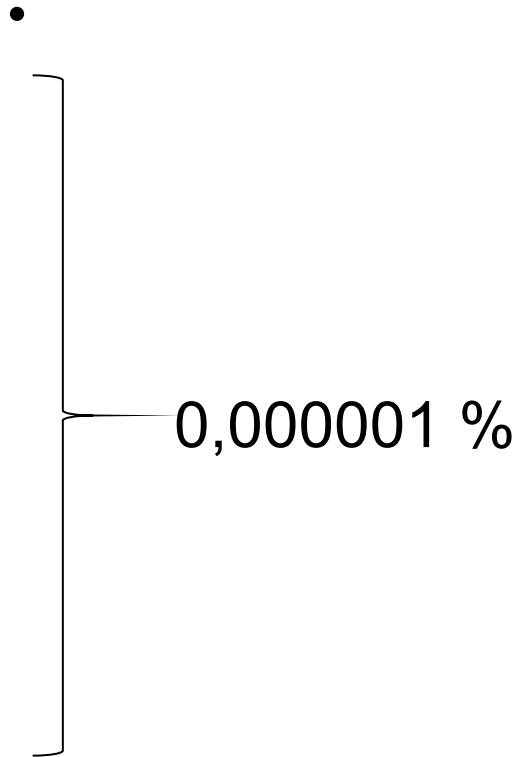
0,001- ден 0,000001 %-дейін

Ультрамикрoэлементтер

- Бор
- Бром
- Күміс
- Алтын
- Селен
- Мышьяк т.б..

минералды тұздар

- а) жасушада тұздар катион: K^+ , Na^+ , Ca^{++} , Mg^{++}

және анион күйінде: $H_2PO_4^-$, Cl^- , HCO_3^- , HPO_4^- кездеседі.

- б) Тұздар мөлшері азайып не көбейіп кетсе, организм әр түрлі ауруға ұшырайды. Мысалы: Тараз (фосфор), Өскемен (мыс-мырыш)

